

PATVIRTINTA

Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus
muziejaus direktoriaus 2023 m. spalio 23 d.
įsakymu Nr. V-25(1.3.E)

MARIJAMPOLĖS KRAŠTO IR PREZIDENTO KAZIO GRINIAUS MUZIEJAUS FIZINIO IR PSICHOLOGINIO SMURTO PRIEŠ DARBUOTOJUS PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Marijampolės krašto ir Prezidento Kazio Griniaus muziejaus (toliau – Muziejus) fizinio ir psichologinio smurto prieš darbuotojus prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato Muziejaus prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą kurti saugiai darbo aplinkai Muziejuje.

2. Aprašas pagrįstas šiais principais:

2.1. Muziejaus darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, (toliau – darbuotojai) sveikatos saugumas – prioritetinis tikslas;

2.2. visiškas smurto netoleravimas Muziejuje;

2.3. kiekvienas Muziejaus darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą, nedelsiant reaguoja ir stabdo jį.

3. Apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Fizinis ir psichologinis smurtas** – tai fizinę ar psichologinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti fizinę ar psichologinę žalą kitam asmeniui;

3.2. **Smurto prevencija** – planinių priemonių veikla, skirta fizinio ar psichologinio smurto rizikai mažinti;

3.3. **Smurto intervencija** – Muziejaus darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į fizinio ir psichologinio smurto stabdymą;

3.4. **Psichologinis veiksnys** – veiksnys, kuris dėl darbo sąlygų, darbo reikalavimų, darbo organizavimo, darbo turinio, darbuotojų tarpusavio ar darbdavio ir darbuotojo tarpusavio santykių sukelia darbuotojui psichinį stresą;

3.5. **Psichinis stresas** – darbuotojo reakcija į nepalankius darbo sąlygų, darbo reikalavimų, darbo organizavimo, darbo turinio, darbuotojų tarpusavio santykių ir (ar) santykių su darbdaviu ir (ar) trečiaisiais asmenimis psichologinius veiksnius;

3.6. **Psichosocialinė rizika** – rizika darbuotojų psichinei ir fizinei sveikatai bei socialinei gerovei, kurią kelia psichosocialiniai veiksniai susiję su darbo santykiais.

3.7. Kitos Apraše naudojamos sąvokos suprantamos ir aiškinamos taip, kaip apibrėžtos Lietuvos Respublikos darbo kodekse, Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatyme ir Psichosocialinės rizikos vertinimo metodiniuose nurodymuose.

II SKYRIUS SMURTO PREVENCIJA

4. Pagrindiniai smurto darbe prevenciniai veiksmai:

4.1. Gerinti darbuotojų psichosocialinę ir fizinę darbo aplinką:

4.1.1. keisti darbo aplinką;

- 4.1.2. tvirtinti lanksčius/ individualius darbo grafikus;
- 4.1.3. įtraukti darbuotojus į sprendimų priėmimą;
- 4.1.4. suteikti grįžtamąjį ryšį.
- 4.2. Registruoti ir išsamiai analizuoti smurto atvejus;
- 4.3. Organizuoti psichologinio smurto ir kitų psychosocialinės rizikos veiksnių darbo vietose vertinimą;
- 4.4. Formuoti prieš smurtą nukreiptą Muziejaus politiką, ugdyti kultūrą, kurioje smurtas netoleruojamas;
- 4.5. Organizuoti mokymus:
 - 4.5.1. Darbuotojams: kaip nustatyti galimas psichologinio smurto situacijas; kokie galimi psichologinio smurto šalinimo sprendiniai; bendravimo įgūdžių, kurie padėtų išvengti smurto ir/ar jį sumažinti; kaip skatinti teigiamą aplinką darbe bei teisinio gynimo galimybes.
 - 4.5.2. Vadovams: suprasti ir paaiškinti priešsmurtinę strategiją; pastebėti netinkamą savo ir darbuotojų elgesį; įvertinti darbo aplinką ir numatyti priemones, kurios padėtų išvengti psichologinio smurto darbe; padėti nukentėjusiems darbuotojams; užtikrinti informacijos apie patyrusius smurtą darbuotojus konfidencialumą pagal galiojančius teisės aktus; palaikyti darbuotojus ir skatinti abipuse pagarba grįstą darbo aplinką;
- 4.6. Suteikti pagalbą smurto aukoms;
- 4.7. Vykdyti smurto pasireiškimo įstaigoje stebėseną;
- 4.8. Taikyti drausminę atsakomybę smurtautojui: raštiškas įspėjimas, atleidimas iš darbo.

III SKYRIUS

SMURTO INTERVENCIJA, SMURTO ATVEJŲ NUSTATYMAS IR VALDYMAS

- 5. Fizinis smurtas pasireiškia tyčiniu skausmo sukėlimu.
 - 6. Psichologinio smurto pasireiškimo formos: priekabiavimas, kuomet pakartotinai ir sąmoningai išnaudojama, grasinama ir (arba) žeminama su darbu susijusiomis aplinkybėmis, bei smurtas, kuomet užpuolamas vienas ar daugiau darbuotojų ar vadovų su darbu susijusiomis aplinkybėmis.
 - 7. Psichologinio smurto veiksmus gali atlikti vienas ar darbuotojų grupė, kiti tretieji asmenys, siekdami pažeisti vadovo/ų ar darbuotojo/ų orumą ir (ar) sukurti priešišką darbo aplinką.
 - 8. Įvykus fizinio ar psichologinio smurto atvejui darbo vietoje, Muziejaus darbuotojas turi nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui ir Muziejaus direktoriui.
 - 9. Gavęs pranešimą, Muziejaus direktorius įsakymu sudaro Smurto atvejo nagrinėjimo komisiją (toliau – Komisija), kuri išnagrinėja galimo smurto atvejį ir pateikia išvadą Muziejaus direktoriui;
 - 10. Gavęs Komisijos išvadą, Muziejaus direktorius priima sprendimą dėl tarnybinių nuobaudų ar drausminių priemonių skyrimo.
- Nustatytas fizinio ar psichologinio smurto atvejis gali būti laikomas šurkščiu darbo pareigų pažeidimu, kurį padarius darbdavys turi teisę nutraukti darbo sutartį be įspėjimo ir nemokėti išėtinės išmokos.
- 11. Muziejaus direktorius priima sprendimą dėl:
 - 11.1. pagalbos priemonių nukentėjusiam ir smurtautojui taikymo. Smurtą patyrusiam darbuotojui užtikrinama reintegracija į darbovietę arba perkėlimas į kitą darbą, gali būti skiriama psichologo konsultacija (ypač jei sunku išsiaiškinti smurto priežastis) bei teisinė pagalba;
 - 11.2. prevencinių priemonių taikymo. Nustatyto psichologinio smurto atvejo priežastys šalinamos konkrečiais veiksmais ir bendromis viso kolektyvo pastangomis, kaip numatyta šio Aprašo II skyriuje.
 - 12. Bet kokia smurto forma Muziejuje yra neteisėta ir netoleruojama.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Šis Aprašas privalomas ir su juo supažindinami visi Muziejaus darbuotojai per dokumentų valdymo sistemą „Kontora“.

14. Visi asmens duomenys, susiję su darbuotoju, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti darbuotojo teises ir teisėtus interesus.

15. Šis Aprašas keičiamas arba papildomas esant poreikiui arba pasikeitus teisės aktams Muziejaus direktoriaus įsakymu.
